

lic authorities. Thus, the government approved the Concept of creation and functioning of the automated system "Single Window for the Submission of Electronic Reporting". It identifies advantages and prospects for further implementation of electronic reporting in Ukraine. It is stated that, in connection with the adoption of the Tax Code of Ukraine for certain categories of taxpayers submit tax return in electronic form is mandatory. The advantage of this form of government is to increase the transparency of information regarding cash flow taxpayers, increase the speed of processing reports and intelligence information. This will increase the efficiency of tax authorities to identify tax evasion and filling the budget. It is characterized by the introduction of electronic reporting in modern realities, in particular, it is the lack of a legal status of a primary document in electronic form, and threats when submitting electronic reporting, in particular, abduction and disclosure of confidential information.

Keywords: electronic reporting, accounting and analytical system, economic security, threats, factors, electronic document, the confidentiality of information.

УДК 657:336.7

Здобувач *О.П. Дрига*¹ –

Житомирський державний технологічний університет

СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ АКТИВІВ: ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ

Охарактеризовано особливості механізму сек'юритизації активів шляхом ідентифікації його учасників та основних етапів здійснення. Виокремлено обов'язкові вимоги до активів, які підлягають сек'юритизації, та основні вимоги до правового статусу SPV. На основі проведеного дослідження запропоновано окремий рахунок бухгалтерського обліку для узагальнення інформації щодо формування та відокремлення пулу активів у процесі його сек'юритизації, а також наведено кореспонденцію рахунків для відображення основних операцій класичної сек'юритизації активів.

Ключові слова: сек'юритизація, оригінатор, компанія спеціального призначення, "реальний продаж", механізм, дебіторська заборгованість, облікове відображення.

Постановка проблеми. З метою розвитку вітчизняної економіки і становлення конкурентоспроможного ринку капіталу необхідно, щоб компанії мали змогу залучити фінансування на вигідних умовах, а інвестори на внутрішньому ринку цінних паперів могли вкладати кошти в якісні активи. Зазначеної мети можна досягнути використовуючи механізм сек'юритизації активів, який дає змогу залучити фінансові ресурси на досить вигідних умовах і вкладати залучені кошти в економічний розвиток країни.

У процесі сек'юритизації активів використовують низку економічних механізмів, що охоплюють досить широке коло учасників та угод особливого роду, і створюють певний комплекс, який може значно варіювати і доповнюватися залежно від мети та можливостей організаторів сек'юритизації. Тому, вочевидь, що механізм сек'юритизації є досить складним і багатоаспектним і, відповідно, операції сек'юритизації вирізняються великою різноманітністю.

Особливості механізму сек'юритизації активів значно ускладнюють процес організації та ведення бухгалтерського обліку як в ініціатора сек'юритизації, так і спеціально створеної компанії. З огляду на зазначене, актуалізується потреба в науковому обґрунтуванні та удосконаленні низки питань щодо облікового відображення операцій процесу сек'юритизації активів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових праць, у яких досліджено питання щодо механізму сек'юритизації активів, можна виокремити роботи таких зарубіжних і вітчизняних науковців: Х.П. Бер, Е. Девідсон, А.А. Казаков, М.В. Котова, О. Мазур, О.С. Новак, А. Селівановський, Н. Ткаченко, Ю.Є. Туктаров, Л.П. Чубук, С.Л. Шварц та ін. Разом з тим запропоновані науковцями рішення охоплюють питання сек'юритизації активів як інструменту фінансування. При цьому немає напрацювань щодо теоретико-практичних аспектів облікового відображення операцій зі сек'юритизації активів.

Метою дослідження є вивчення особливостей механізму сек'юритизації активів та розроблення пропозицій щодо порядку відображення операцій зі сек'юритизації активів на рахунках бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу. Казаков А.А. зазначає, що навіть поверховий аналіз перспектив емісії цінних паперів у рамках сек'юритизації показав, що в сучасних угодах беруть участь близько п'ятнадцяти контрагентів, між якими укладається більше десятка різних угод [2, с. 179]. До таких учасників належать: боржники за активами, що становлять покриття (безпосередні дебітори); оригінатор, який є власником активів та ініціатором самого процесу сек'юритизації; компанія спеціального призначення (SPV), яка за умов класичної сек'юритизації здійснює емісію цінних паперів; інвестори, які купують цінні папери; хедж-провайдери, які здійснюють хеджування валютних і відсоткових ризиків; рейтингові агентства, які оцінюють надійність випущених цінних паперів та виражають незалежну думку про їх кредитну якість; страхові компанії, які виступають гарантами, беручи на себе ризики, пов'язані зі самим процесом сек'юритизації; юридичні компанії, які займаються договірним процесом; бухгалтерські та аудиторські компанії, а також багато інших учасників. Використання такої великої кількості професійних учасників дає змогу проводити унікальні операції, оскільки вони виконують відведену їм частину функцій ефективніше і з меншими витратами, ніж інші особи.

Вочевидь, процес сек'юритизації активів є дуже складним у частині його організації та здійснення, що зумовлено великою кількістю учасників і тривалістю процесу (як правило, близько року), який, водночас, визначається безліччю технічних деталей та великою кількістю різноманітних операцій, здійснюваних учасниками сек'юритизації від моменту виникнення потреби у додатковому фінансуванні до моменту погашення цінних паперів, забезпечених правами грошової вимоги. Проте варто зауважити, що найбільш повно всі переваги сек'юритизації реалізуються у її класичній схемі, яка дає змогу максимально відокремити згенерований пул активів від ризиків, пов'язаних з діяльністю компанії-оригінатора.

Насамперед, компанія, яка прагне залучити фінансування шляхом використання сек'юритизації, здійснює попередній аналіз кредитного ринку, а також оцінює власний економічний потенціал (зокрема: якість активів, платоспроможність, ліквідність, рівень фінансової стійкості), внаслідок чого приймається рішення щодо доцільності проведення процесу сек'юритизації.

Далі відбувається вибір т. зв. "третьох сторін угоди", зокрема, укладаються договори з консультантами з юридичних та податкових питань, які готують всю необхідну документацію на всіх етапах сек'юритизації, а також стежать за

¹ Наук. керівник: проф. О.М. Петрук, д-р екон. наук

тим, щоб юридичні та податкові ризики в середині структури були мінімізовані. Одночасно з укладанням договорів з третіми сторонами відбувається визначення структури угоди та опис критеріїв, за якими активи будуть залучати до пулу для сек'юритизації. Тобто її ініціатору (таку компанію називають оригіном) необхідно сформувати пул активів, які можуть бути використані для залучення капіталу. Для цього компанія-оригіном здійснює ревізію активів, що перебувають на її балансі.

Потрібно враховувати, що не всі активи оригінома можуть бути виділені в окремий пул і сек'юритизовані. Відбору підлягають активи, які представляють собою право грошової вимоги, зокрема, права кредитора отримувати від боржника певний обсяг грошових коштів як оплати за надання майна у користування, його реалізацію, виконання робіт або надання послуг.

Водночас, зазначені грошові вимоги можуть бути як вже існуючими, так і майбутніми; короткотерміновими – від 30 до 360 днів (наприклад, торгівельна дебіторська заборгованість, що дає право на отримання платежів за продані товари або надані послуги) або довготерміновими, такими як платежі, термін виконання яких настає після закінчення року за договорами позики, лізингу, страхування, ліцензійними договорами, договорами про управління тощо. Окрім цього, активи мають бути відносно однорідними, тобто якщо це кредити, то за такими показниками, як терміновість, відсоткова ставка, кредитні ризики і ліквідність, що забезпечує можливість актуарних розрахунків. Разом з тим, у пул кредитів не мають залучати неякісні (проблемні) кредити, тому значно зростають вимоги до уніфікації та стандартів кредитування, що забезпечує мінімізацію можливих ризиків і надійність цінних паперів. Особливий інтерес викликають активи, грошові кошти за якими надходять регулярно і в прогнозованому обсязі. За підсумками ревізії формується перелік активів, які будуть використані як забезпечення випущених в майбутньому цінних паперів. При цьому, відбір таких активів до єдиного пулу здійснюють відповідно до визначених раніше критеріїв з подальшим їх відокремленням від решти балансового майна компанії.

Отже, для того, щоб активи могли бути сек'юритизовані і представляли інтерес для потенційних інвесторів, вони мають відповідати таким вимогам: 1) здатність генерувати грошові потоки; 2) прогнозованість таких грошових потоків за термінами та обсягами платежів; 3) можливість вимірювання та моделювання грошових потоків; 4) регулярність грошових потоків; 5) можливість відступлення прав вимоги по таких активах (відсутність законодавчі обмеження щодо уступки активів, а також наявні технічні можливості їхнього виокремлення); 6) низька частота дефолтів, дотермінового повернення і неплатежів; 7) однорідність активів і висока стандартизація їх характеристик; 8) географічна (регіональна) та інша диверсифікація структури боргу; 9) достатній обсяг угоди (в середньому має становити 100 млн дол. США); 10) перевищення вхідного потоку платежів над вихідним потоком платежів.

В умовах здійснення традиційної (класичної) сек'юритизації, після того, як сформовано пул активів, оригіном, використовуючи схему "дійсного продажу" ("true sale"), тобто на основі угоди купівлі-продажу передає його спеціально створеному фінансовому посереднику (Special Purpose Vehicle – SPV) (далі – SPV). Завдяки цьому, відокремлений пул активів отримує юридичну са-

можливості, не потрапляє більше у сферу повноважень оригінома і цим самим звільняється від усіх оперативних і господарських ризиків, пов'язаних з його діяльністю. Відповідно, у разі несприятливої події (дефолту) з оригіном переданий SPV актив не може бути повернутий у конкурсну масу первісного власника активу і використаний для задоволення вимог його кредиторів.

Як SPV використовують два інструменти юридичного відокремлення пулу активів: юридична особа або відокремлений майновий комплекс, який не є юридичною особою. Організаційно-правовою формою SPV як юридичної особи може бути товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство, траст тощо [5, с. 327]. Якщо ж це відокремлений майновий комплекс, то SPV може функціонувати у вигляді інвестиційного фонду. Нерідко SPV є офшорною компанією. Вибір організаційної структури такої компанії та юрисдикції її розміщення визначається податковими та правовими умовами.

Щоб залучити грошові кошти для придбання прав вимоги, SPV емітує цінні папери на фондовий ринок. Проте для того, щоб така спеціально створена компанія була визнана як емітент цінних паперів на фондовому ринку, вона має бути структурована таким чином, щоб бути захищеною від банкрутства оригінома, а також власного банкрутства (зокрема добровільного). Світовою практикою сек'юритизації вироблено основні вимоги до правового статусу SPV, дотримання яких забезпечує максимальну захищеність інтересів інвесторів у частині запобігання їх ризикам, пов'язаним із придбанням цінних паперів, забезпечених сек'юритизованими активами (табл. 1).

Табл. 1. Умови мінімізації ризику банкрутства SPV*

Вимога до SPV	Характеристика
Незалежність SPV від оригінома	SPV створюють економічно та юридично незалежно від оригінома, щоб не допустити її включення в консолідовану групу первинного власника пулу активів та уникнути можливих наслідків його неплатоспроможності
Захищеність SPV від банкрутства	Під час конструювання SPV необхідно забезпечити неможливість її добровільного банкрутства та ліквідації, а також не допустити злиття з іншим підприємством або інших форм реорганізації
Обмеженість SPV у здійсненні різних видів діяльності (спеціальна правоздатність)	Організаційна структура SPV (через установчі документи) має обмежуватися здійсненням чітко визначених видів діяльності, оскільки головна мета її створення – придбання активів у оригінома, їх відокремлення у пул, емісія і поширення цінних паперів, забезпечених цим пулом активів. Зокрема, SPV не може випускати будь-які додаткові боргові інструменти, брати участь в об'єднанні компаній та здійснювати інші операції, щоб запобігти виникненню будь-яких її зобов'язань, окрім заздалегідь зумовлених (податок на емісію, платежі за послуги бухгалтерської, керуючої та обслуговуючої компаній тощо). Окрім цього, SPV не повинна наймати співробітників, окрім тих, які безпосередньо необхідні для здійснення угоди сек'юритизації

Примітка: *сформовано на основі [1, 3-6].

Концепція "спеціальної правоздатності" SPV насамперед дає змогу обмежити кількість її потенційних кредиторів та надати інвесторам гарантії першочергового задоволення вимог за сек'юритизаційними цінними паперами. Окрім цього, завдяки передачі значного обсягу функцій іншим суб'єктам, а також відсутності як такої самостійної господарської діяльності, SPV не потребує значного власного капіталу. Саме тому SPV здебільшого мають мінімальний власний капітал та функціонують як неприбуткові організації для мінімізації оподаткування.

Після створення SPV приймають рішення щодо способу структурування (траншування) цінних паперів, що дає змогу здійснити перерозподіл ризиків одного портфеля активів між різними інвесторами, а в кінцевому результаті – забезпечує підвищення ефективності розміщення цінних паперів. Оскільки випуск цінних паперів, як правило, розподіляють на кілька траншів (старші та молодші), то насамперед виконують зобов'язання по старших траншах (менш ризикові), потім – по молодших (більш ризикові).

Дуже важливу роль у процесі сек'юритизації активів відіграють незалежні міжнародні рейтингові агентства, які оцінюють якість і надійність зазначених цінних паперів. Найбільш авторитетними рейтинговими агентствами є компанії Standard & Poor's та Moody's Investors Service. Інвестори використовують присвоєні агентствами рейтинги для визначення мінімального доходу, який вони очікують отримати від капіталовкладення у сек'юритизовані активи.

Отже, на етапі випуску та розміщення цінних паперів співпрацює досить велика кількість учасників: емітент цінних паперів, рейтингова компанія (присвоює цінним паперам рейтинг), андеррайтер (організатор випуску цінних паперів, який виконує функції з їх розміщення), страхова компанія (виступає гарантом для інвестора), юридична та аудиторська організації та інші. Зрозуміло, що взаємодія всіх учасників відбувається на певних умовах з певним розміром винагороди кожному та на основі підписання відповідних угод.

Після розміщення цінних паперів на фондовому ринку кошти від їх реалізації надходять оригінатору. А грошові потоки, що з часом генеруються активами, якими володіє SPV, використовують для здійснення виплат інвесторам за випущеними цінними паперами, забезпечених зазначеними активами.

Дуже важливим питанням у сек'юритизації активів є організація збирання платежів за переданими SPV грошовими вимогам, яке починається з дня, наступного за днем їх продажу, і здійснюється протягом всього терміну життя активів, що знаходяться в забезпеченні емітованих цінних паперів. Як правило, такі функції здійснює або сам оригінатор, або спеціальна обслуговуюча компанія (Servicer), або SPV. Процес обслуговування прав грошової вимоги (дебіторської заборгованості) регламентується договором надання послуг з обслуговування активів (Servicing Agreement), в якому визначаються конкретні функції сервісера.

Охарактеризований вище порядок застосування механізму сек'юритизації активів дав змогу ідентифікувати основні господарські операції, які підлягають обліковому відображенню: формування (відособлення від іншого майна оригінатора) пулу активів (дебіторської заборгованості), що призначені для сек'юритизації; реалізація (відступлення) сформованого пулу активів SPV; емісія цінних паперів під забезпечення прав грошової вимоги; розміщення емітованих SPV цінних паперів серед інвесторів; погашення цінних паперів, емітованих SPV (погашення заборгованості перед інвесторами); використання різноманітних послуг відповідних професійних учасників ринку. Водночас треба зазначити, що наведені операції виникають у різних учасників процесу сек'юритизації активів. Проте найбільш проблемним і нерегульованим є питання відображення таких операцій у системі бухгалтерського обліку SPV та компанії-оригінатора. Зокрема, у діючому Плані рахунків бухгалтерського обліку відсутній рахунок, призначений для акумулювання інформації щодо формування пулу ак-

тивів, призначених для сек'юритизації, що не дає змоги забезпечити одну із основних ознак сек'юритизації активів – потреба відокремлення таких активів від іншого майна компанії.

З огляду на зазначене, вважаємо, що облік процесу формування пулу активів, призначених для сек'юритизації, та всі інші операції, пов'язані з рухом таких активів, необхідно здійснювати на окремому рахунку, зокрема, 32 "Пул сек'юритизаційних активів" з відповідними субрахунками: 321 "Активи, призначені для сек'юритизації"; 322 "Сек'юритизовані активи".

У табл. 2 наведено типову кореспонденцію рахунків щодо відображення основних операцій зі сек'юритизації активів у оригінатора та SPV.

Табл. 2. Типові бухгалтерські проводки щодо відображення основних операцій зі сек'юритизації активів

Назва етапу	Кореспонденція рахунків			
	Оригінатор		SPV	
	Д-т	К-т	Д-т	К-т
Формування пулу активів	321	18 37	–	–
Відступлення права грошової вимоги SPV	377.SPV	321	321	685
Емісія та розміщення цінних паперів під забезпечення прав грошової вимоги	–	–	311 05 322	521 – 321
Погашення заборгованості перед оригінатором за реалізований пул сек'юритизованих активів	311	377.SPV	685	311
Нарахування та отримання відсотків SPV за сек'юритизованими активами	–	–	373 311	732 373
Погашення цінних паперів, емітованих SPV (погашення заборгованості перед інвесторами)	–	–	311 521	322 311
Нарахування та сплата відсотків інвесторам за випущеними облігаціями	–	–	952 684	684 311
Надання послуг різними компаніями для забезпечення процесу сек'юритизації активів	–	–	949	685

Запропонований підхід дає змогу відображати операції зі сек'юритизації активів з урахуванням специфіки їх здійснення, що сприяє підвищенню інформаційної місткості облікової інформації щодо всіх складових частин сек'юритизаційного механізму, які виникають з моменту прийняття рішення щодо потреби у додатковому фінансуванні до моменту погашення цінних паперів, забезпечених правами грошової вимоги.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Відсутність науково обґрунтованого підходу до облікового відображення операцій зі сек'юритизації активів дала змогу зробити висновок про потребу узагальнення інформації щодо формування та відокремлення пулу активів у процесі сек'юритизації на окремому рахунку 32 "Пул сек'юритизаційних активів". Використання запропонованого рахунку потребує відповідного удосконалення низки нормативних документів, зокрема – Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його застосування, а також розробки нових – Національного стандарту бухгалтерського обліку операцій зі сек'юритизації активів та Методичних рекомен-

дацій з бухгалтерського обліку різних схем сек'юритизації активів, що, водночас, є перспективою наших подальших досліджень

Література

1. Бэр Х.П. Секьюритизация активов: секьюритизация финансовых активов – инновационная техника финансирования банков : пер. с нем. Ю.М. Алексеев, О.М. Иванов. – М. : Изд-во "Волтерс Клувер", 2007. – 624 с.
2. Казаков А.А. Управление рисками при секьюритизации / А.А. Казаков // Энциклопедия российской секьюритизации : сб. науч. тр. – 2008. – С. 179-180.
3. Котова М.В. Сек'юритизація як інструмент управління активами / М.В. Котова // Праці Одеського політехнічного університету : зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 2. – С. 305-308.
4. Селивановский А. На пути к SPV / А. Селивановский // Рынок ценных бумаг : сб. науч. тр. – 2007. – № 11. – С. 29-33.
5. Чубук Л.П. Механізм сек'юритизації та його роль для підвищення конкурентоспроможності фінансових ін-тів / Л.П. Чубук // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. праць. – К. : Вид-во ВПЦ "Київський університет". – 2009. – № 18. – С. 324-332
6. Schwarcz S.L. The Alchemy of Asset Securitization / S.L. Schwarcz // Stanford Journal of Law Business and Finance. – 1994. – Vol. 1, № 1. – Pp. 133-154.

Друга О.П. Секьюритизации активов: особенности механизма осуществления и учетного отражения

Охарактеризованы особенности механизма секьюритизации активов путем идентификации его участников и основных этапов осуществления. Выделены обязательные требования к активам, которые подлежат секьюритизации, и основные требования к правовому статусу SPV. На основе проведенного исследования предложено отдельный счет бухгалтерского учета для обобщения информации о формировании и отделении пула активов в процессе его секьюритизации, а также приведена корреспонденция счетов для отражения основных операций классической секьюритизации активов.

Ключевые слова: секьюритизация, оригинатор, компания специального назначения, "реальная продажа", механизм, дебиторская задолженность, учетное отражение.

Driga O.P. Asset Securitisation: Features of the Mechanism of Implementation and Accounting Reflection

Some features of the mechanism of assets securitization by identifying its members and the main stages of implementation are described. The author also highlighted the mandatory requirements for the assets, which are subject to securitization and the main requirements for the legal status of the SPV. A separate accounting for the compilation of information on the formation and separation of a pool of assets in the process of securitization is proposed based on the study conducted. The correspondence of accounts to reflect the basics of classical securitization assets is provided.

Keywords: securitisation, originator, special purpose vehicle (SPV), "true sale" mechanism, receivable, accounting reflection.

УДК 658.15

Аспір. Х.І. Кайдрович¹ – Львівський ДУВС

ДІАГНОСТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Розглянуто особливості забезпечення фінансової безпеки підприємства інструментами фінансової рівноваги. Проведено діагностику стану електроенергетичного підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів, які визначають його економічний ріст. Для виявлення чинників, які мають істотний вплив на формування економічного

росту запропоновано використовувати спрощену модель оцінювання економічного росту підприємства, яка, водночас, дає змогу визначати рівновагу між базовими фінансовими показниками діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансова рівновага підприємства, фінансова безпека підприємства, економічний ріст підприємства, моделі економічного росту підприємства.

Постановка проблеми. На сьогодні нестабільність розвитку вітчизняної економіки потребує комплексного підходу до постійного моніторингу та аналізу параметрів стану економічних систем і їх дестабілізуючих чинників. Нові умови розвитку конкурентоспроможних підприємства, які характеризуються пришвидшенням росту та збільшенням невизначеності, диктують потребу врахування всіх ризиків та небезпек. На сучасному етапі розвитку економіки не достатньо оцінювати прибутковість діяльності підприємства, потрібно враховувати потенційні загрози та управляти ними. Більше того забезпечення фінансової безпеки підприємства передбачає досягнення фінансової рівноваги, у системі якої збалансовуються стратегічні цілі підприємства: ріст, вартість, стійкість.

Стан дослідження. Серед вітчизняних і російських учених, які досліджували особливості фінансової рівноваги підприємства, а також аналізували її вплив на економічний потенціал підприємства, можна виокремити таких як: І.А. Бланк, Л.А. Костирко, О.О. Горова, Б.С. Дуб, Н.С. Козлюк, Р. Скалюк та ін. Загалом згадані дослідження діагностують фінансову рівновагу суб'єкта господарювання із використанням матричного підходу. Проте існують й інші інструменти оцінювання фінансової рівноваги підприємства, що визначає актуальність і значущість цього дослідження.

Мета дослідження – провести діагностику фінансової рівноваги електроенергетичного підприємства для забезпечення його фінансової безпеки.

Виклад основних положень. Забезпечення фінансової безпеки підприємства та управління нею потребує постійного моніторингу за показниками фінансово-господарської діяльності не тільки на поточну перспективу, а й на формування довготермінової стратегії розвитку підприємства. Прогнозування майбутньої діяльності підприємства потребує забезпечення стійкості теперішньої діяльності, тому, на наш погляд, виникає потреба діагностики фінансової рівноваги підприємств та виявлення її впливу на стійкий ріст. При цьому основною вимогою для досягнення безпечного рівня фінансової безпеки є ретельне балансування цілей підприємства в напрямі здійснення ефективності діяльності, забезпечення фінансовими ресурсами, підвищення економічного потенціалу тощо. Визначення рівня стійкого росту підприємства, який дасть змогу формувати сталий економічний та фінансовий потенціал підприємства, дасть змогу ефективно управляти діяльністю підприємства та побудувати безпечну траєкторію розвитку підприємства. Для цього потрібно змоделювати такий рівень стійкого росту підприємства, який дасть змогу знайти найкращу траєкторію розвитку підприємства в багатовимірному просторі при компромісній рівновазі до різних фінансових цілей.

На нашу думку, досягти фінансової безпеки підприємства можливо інструментами фінансової рівноваги, які формуються за дотримання позитивних показників рентабельності продаж, ефективності використання активів, покращення структури витрат та максимізації вартості підприємства. При

¹ Наук. керівник: проф. Г.Я. Аніловська, д-р екон. наук